

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

FÖRESKRIFTER FÖR PROVET I MODERSMÅLET

9.2.2017

Studentexamensnämndens föreskrifter för provet i modersmålet innehåller *text ur gymnasielagen, lagen om anordnande av studentexamen och förordningen om studentexamen* och nämndens allmänna föreskrifter. De två typerna av text hålls åtskilda från varandra genom olika teckenstil.

Paragraftecknen i texten hänvisar till gymnasielagen (766/2004), lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) och förordningen om studentexamen (915/2005).

Föreskrifterna för provet i modersmålet gäller från och med den examen som genomförs våren 2017.

1	PROVET I MODERSMÅLET	1
2	ALLMÄNNA ANVISNINGAR	2
3	PROVET I TEXTKOMPETENS	2
3.1	Bedömning av provet i textkompetens	3
3.2	Lärarens bedömning	3
3.3	Anteckningar som ska göras i bedömningsblanketten	6
3.4	Hur provprestationerna ska skickas in till nämnden	6
3.5	Studentexamensnämndens bedömning	6
4	ESSÄPROVET	7
4.1	Bedömning av essäprovet	8
4.2	Lärarens bedömning	11
4.3	Anteckningar som ska göras på bedömningsblanketten	11
4.4	Hur provprestationerna ska skickas in till nämnden	11
4.5	Studentexamensnämndens bedömning	11
5	HUR VITSORDET FÖR MODERSMÅLSPROVET FASTSTÄLLS	12
6	KOMPENSATION	12
7	SJUKDOM ELLER INVALIDITET	12
8	LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER	13
9	EXAMINANDER MED FRÄMMANDE SPRÅK SOM MODERSMÅL	13

1 PROVET I MODERSMÅLET

Examinanderna skall avlägga provet i modersmål och litteratur. (L 766/2004, 18 §) Detta prov går under benämningen provet i modersmålet. Prov i finska, svenska och samiska ordnas som prov i modersmålet. (L 672/2005, 2 §)

Provet i modersmål mäter i vilken omfattning examinanderna har uppnått de färdigheter i modersmål som motsvarar målen i gymnasiet, framför allt förmågan att uttrycka sig i skrift och förmågan att förstå och tolka det lästa, samt i vilken omfattning de har uppnått mognad för studier där studentexamen är ett krav.

Uppgifterna i modersmålsprovet utarbetas enligt lärokurserna för de kurser som med stöd av 10 § 1 mom. i gymnasielagen anges som obligatoriska kurser enligt timfördelningen i gymnasieundervisningen och som kurser i form av fördjupade studier. (F 915/2005, 1 §)

Deltagande i studentexamen förutsätter att den som genomgår gymnasiets lärokurs innan han eller hon deltar i ett prov som hör till examen har läst de obligatoriska kurserna enligt den timfördelning som avses i 10 § i gymnasielagen i det ämne som provet gäller. (L 672/2005, 4 §)

Provet i modersmålet är tudelat: i det ingår ett prov i textkompetens och ett essäprov. I bedömningen av provet i textkompetens betonas läsförmågan och i bedömningen av essäprovet den skriftliga förmågan.

Proven anordnas under olika dagar. Vitsordet i modersmål bestäms genom en viktning av de poäng som examinanden uppnått i vardera provet. Studentexamensnämnden fastställer poänggränserna för vitsorden skilt för varje provomgång.

En förutsättning för godkänt vitsord i provet i modersmålet är att examinanden har en prestation i båda provdelarna från olika dagar. Om examinanden uteblir från någondera provet eller inte lämnar in en provprestation för bedömning, anses provet i sin helhet avbrutet och någon kompensation är inte möjlig. Vid omtagning måste examinanden skriva båda delarna i provet på nytt. *Ett godkänt prov i modersmålet får skrivas på nytt en gång. (F 915/2005, 4 §)*

I samiska ordnas endast ett essäprov. Provet har en egen provdag. Om examinanden skriver sitt prov i modersmålet i samiska, kan examinanden avlägga antingen det svenska eller det finska provet i ett annat inhemskt språk. *Provet i modersmålet för svensk- eller finskspråkiga examinander kan i detta språk i stället för det prov som bygger på lärokursen i svenska eller finska avläggas som provet i det andra inhemska språket. (L 672/2005, 6 §)* Beroende på hur examinanden har valt ges han eller hon ytterligare en möjlighet att avlägga provet i svenska eller finska som extra prov.

Provet i modersmålet kan vara ett prov som bygger på lärokursen i finska eller svenska som andra språk, om examinandens eget modersmål inte är finska, svenska eller samiska eller om examinanden använder teckenspråk som sitt modersmål eller första språk. (L 672/2005, 2, 6 §) Detta prov går under benämningen provet i svenska/finska som andraspråk. Provet skrivs samma dag som essäprovet i modersmålet.

Provet i modersmålet för svensk- eller finskspråkiga examinander kan i detta språk i stället för det prov som bygger på lärokursen i svenska eller finska avläggas som provet i det andra inhemska språket. (L 672/2005, 6 §)

När examinanden som obligatoriskt ämne i examen har valt det mer krävande provet eller provet i modersmålet som provet i det andra inhemska språket och blivit underkänd i provet, kan examinanden vid omtagning av provet ändra svårighetsgraden. (F 915/2005, 4 §)

2 ALLMÄNNA ANVISNINGAR

Proven ska skrivas på ett språk som motsvarar standardsvenska.

I båda delproven ska hela pappersark (vikta A3) med 9 eller 10 millimeters rutor och en marginal på 3–5 rutor användas som provpapper. Gymnasiet delar ut papperen till examinanderna som ska skriva på varje rad och på varje sida. Varje provpapper ska vara försett med skolans namn och nummer, antingen tryckta eller stämplade, med examinandens nummer och namnteckning samt ett förtydligande av namnet.

De slutgiltiga prestationerna som lämnas in för bedömning ska vara tydligt och snyggt skrivna. I provet ska användas blyertspenna som efterlämnar en skrift som utan besvär kan läsas. Texterna ska skrivas med lättläslig handstil. Skillnaden mellan stor och liten begynnelsebokstav ska framkomma klart, delarna i sammansatta ord ska vara tydligt ihopskrivna och styckeindelningen ska vara tydlig.

Dator får användas enbart med särskilt tillstånd från nämnden.

Under provet ska examinanderna klart och tydligt kryssa över de texter som de inte vill ska bedömas. Också papper som används för utkast till svar ska kryssas över. Om en examinand inte lämnar in någon prestation för bedömning, betraktas provet i sin helhet som avbrutet.

3 PROVET I TEXTKOMPETENS

I provet i textkompetens bedöms examinandens kritiska och kulturella läsförmåga. Med textkompetens avses examinandens förmåga att analysera, tolka, bedöma, tillgodogöra sig och producera olika texter utifrån deras syfte, uttrycksmedel och kontext.

Textkompetensprovet omfattar sex timmar. Vid provet får examinanden ett häfte med provuppgifterna och materialet. Häftet är i formatet A4 och omfattar högst 8 sidor. Materialet kan vara saktexter, t.ex. artiklar, nyhetstexter eller insändare, samt skönlitterära texter och bildmaterial. Materialet kan också bestå av enbart sakprosatexter eller enbart skönlitterära texter. Texterna kan vara fristående helheter eller utdrag ur längre verk.

Provet innehåller fem uppgifter av vilka examinanden får skriva högst tre. Uppgifterna ansluter sig till betydelser, strukturer, uttrycksmedel och tematik i texterna, till textreception och kontexten samt

till förhållandet mellan dessa faktorer. Uppgiften kan också bestå i att skriva en text i en viss genre. Examinanden kan ges i uppgift att t.ex. referera, bearbeta eller kommentera källtexten.

Lagom längd på ett svar är ungefär två sidor. Flera svar kan skrivas på samma ark. Ett nytt svar ska ändå alltid påbörjas på en ny sida.

Examinanden ska förse varje text med en relevant rubrik och ange uppgiftens nummer framför den. Examinanden ska hänvisa till materialet men det behöver ingen särskild presentation.

3.1 Bedömning av provet i textkompetens

Alla tre svarstexter ska bedömas för sig. Det lägsta poängtalet för varje svar är 0 och det högsta 6 och poängen ska alltid ges som hela tal.

Följande moment bedöms i provet i textkompetens:

- kontakt med uppgiften
- innehåll
- begreppsanvändning
- disposition
- språk
- helhetsbild av läsförmågan.

I bedömningen av textkompetensprovet ligger betoningen på kontakten med uppgiften och helhetsbilden av läsförmågan. Bedömningen av svaren beskrivs närmare i de innehållsbeskrivningar för uppgifterna som utarbetas för varje enskilt prov. Med begreppsanvändning avses dels läroämnets egen terminologi, dels examinandens förmåga att benämna och abstrahera iakttagelser på ett mera allmänt plan.

Bedömningskriterierna ingår i tabell 1 på sidorna 4–5.

3.2 Lärarens bedömning

Läraren ska bedöma svarstexterna utifrån kriterierna i tabell 1. Läraren ska göra sina anteckningar tydligt med rödpenna och markera fel och svagheter i svaret genom understrykning och vid behov genom korta anteckningar i marginalen. Poängtalet antecknas efter svaret. Den totala poängsumman för svaren ska antecknas i slutet av provet.

Tabell 1. Bedömningskriterier för provet i textkompetens

	Kontakt med uppgiften	Innehåll	Begrepps-användning	Disposition	Språk	Helhetsbild av läsförmågan
0	Svaret saknar kontakt med uppgiften.	Iakttagelser saknas eller de motsvarar inte uppgiften. Slutsatser saknas eller är felaktiga. Innehållet är delvis felaktigt eller en direkt kopia av källtexten.	De begrepp som krävs för uppgiften används inte.	Svaret är inte sammanhängande och det saknar struktur. Hänvisningar till källtexten saknas helt och hållet.	Svaret är obegripligt. Stilen motsvarar inte textgenren i uppgiften. Svarstexten innehåller allvarliga fel på olika nivåer av språket. Svaret innehåller många brott mot normerna för allmänspråket.	Svaret visar att examinandan inte har förstått texten.
1	Svaret har en viss kontakt med uppgiften.	Svaret innehåller enstaka iakttagelser som stämmer överens med uppgiften. Slutsatser förekommer, men de är felaktiga, motiveras inte eller är inte trovärdiga. Innehållet kan mestadels vara en upprepning av källtexten.	Svaret innehåller enstaka begrepp, men de används inte på rätt sätt.	Svaret är dåligt disponerat och det förekommer få textbindningar. Svaret har en del drag som är kännetecknande för genren. Det förekommer tydliga brister i hänvisningstekniken.	Svaret är svårbegripligt och stilen är trevande. Det förekommer tydliga brister på flera nivåer av språket. Svaret innehåller ett flertal brott av olika slag mot normerna för allmänspråket.	Svaret visar att examinandan har grundläggande läsförmåga, men har tydliga brister i textförståelsen.
2	Svaret motsvarar delvis uppgiften.	Svaret innehåller iakttagelser men de är slumpartade och delvis irrelevanta. Slutsatserna är onyanserade eller dåligt underbyggda. Innehållet kan i hög grad vara ett referat av källtexten. Svaret kan också innehålla sakfel.	Svaret innehåller en del relevanta begrepp, men de hänför sig slumpmässigt till iakttagelser eller har delvis missförstått.	Svaret är disponerat, men förhållandet mellan stycken och meningar framgår inte tydligt och innehållet förefaller lösryckt. Det förekommer brister i hänvisningstekniken.	Svaret är svårbegripligt på vissa ställen. Försök till anpassning av stilen förekommer. Det finns en del tydliga brister i språket. Svaret innehåller många olika brister i behärskningen av normerna för allmänspråket.	Svaret visar att examinandan har grundläggande läsförmåga, men läsningen motsvarar inte textgenren. Svaret innehåller strödda och ytliga iakttagelser.
3	Svaret motsvarar huvudsakligen uppgiften.	Iakttagelserna är relevanta men de kan vara ensidiga eller lösryckta. Slutsatserna är mestadels trovärdiga men löst motiverade.	Relevanta begrepp förekommer, men det kan förekomma brister i valet eller användningen av dem.	Svaret är relativt tydligt disponerat. Styckena och meningarna hänger mestadels ihop. De typiska genredrag som förekommer är i det stora hela korrekta. Grundläggande hänvisningsteknik tillämpas.	Det centrala innehållet i svaret är begripligt. Stilistiskt sett motsvarar svaret mestadels textgenren. Enstaka brister i språket förekommer. Normerna för allmänspråket behärskas huvudsakligen.	Svaret visar att examinandan har analytisk läsförmåga. Examinanden har förstått det huvudsakliga innehållet i texten, textens syften och de karakteristiska dragen för textgenren. Examinanden kombinerar iakttagelser i texten med varandra.

	Kontakt med uppgiften	Innehåll	Begrepps-användning	Disposition	Språk	Helhetsbild av läsförmågan
4	Svaret motsvarar uppgiften.	Svaret innehåller iakttagelser med relevans för uppgiften och de har strukturerats. Slutsatserna motiveras utifrån iakttagelser i texten, och det framgår vilket samband iakttagelserna har med källtexten.	De begrepp som förekommer är huvudsakligen relevanta för uppgiften.	Svaret är tydligt disponerat. Styckena och meningarna hänger ihop. De obligatoriska karaktäristiska dragen för textgenren framträder i texten. Hänvisningstekniken fungerar väl.	Svaret är lätt att förstå och det motsvarar stilistiskt textgenren i uppgiften. Det förekommer nästan inga brister i språket. Svaret följer normerna för allmänspråket i skrift.	Svaret visar att examinandan har god analytisk läsförmåga. Dessutom visar examinandan prov på viss kritisk läsförmåga. Examinanden har tagit hänsyn till förhållandet mellan innehåll, form och syfte i texten och anpassar iakttagelserna till textgenren.
5	Svaret motsvarar uppgiften synnerligen väl.	Svaret innehåller många olika iakttagelser. Det finns en balans mellan primära och sekundära frågor. Slutsatserna är trovärdiga och kombineras ändamålsenligt med text- och kontextiakttagelser.	De begrepp som förekommer är träffande och de används sakkunnigt i texten.	Svaret är väl disponerat och framskrider logiskt och bildar en komprimerad helhet där sambandet mellan olika delar i texten framgår tydligt. De karaktäristiska dragen för textgenren framträder tydligt. Hänvisningstekniken fungerar väl och hänvisningarna är naturliga.	Svaret är lätt att förstå i sin helhet. Det uppfyller väl de stilistiska förväntningarna på textgenren. Språket är korrekt. Svaret följer väl normerna för allmänspråket.	Svaret visar att examinandan har kritisk och kulturell läsförmåga. Examinanden förstår de olika betydelsenivåerna i texten. Texten är inordnad i sin aktuella kontext.
6	Svaret motsvarar uppgiften synnerligen väl.	Iakttagelserna är exakta och träffande. Slutsatserna är insiktsfulla och de motiveras på ett övertygande sätt med hjälp av text- och kontextiakttagelser.	De begrepp som förekommer är relevanta för uppgiften och de används på ett sakkunnigt och naturligt sätt i texten.	Svaret är en klar, sammanhängande och komprimerad helhet. Texten visar på utmärkt behärskning av genren. Hänvisningarna är skickligt inbakade i svarstexten.	Svaret är lätt att förstå i sin helhet och det är läsarvänligt. Det uppfyller utmärkt väl de stilistiska förväntningarna på textgenren. Språket är utmärkt. Svaret är skrivet på klanderfritt allmänspråk.	Svaret visar att examinandan har utmärkt kritisk och kulturell läsförmåga. Examinanden motiverar sin tolkning genom att inordna källtexten i dess aktuella och kulturella kontext. Svaret visar prov på insiktsfulla perspektiv.

3.3 Anteckningar som ska göras i bedömningsblanketten

Gymnasiet ska ladda ned bedömningsblanketten för textkompetensprovet från nämndens examenstjänst. Läraren ska anteckna poängen för varje svar, den totala poängsumman för svaren och antalet svar i de kolumner som reserverats för dessa uppgifter på blanketten. Kolumnerna för de uppgifter som examinandena inte svarat på lämnas tomma. Om examinandena inte presterat ett enda svar, ska bokstaven K (= keskeyttänyt, avbrutit) anges i kolumnen för antalet svar. På blanketten ska också antecknas om examinandena inte har rätt att delta i provet.

Lärarna ska bestyrka sin bedömning genom underskrift och datering i bilagan till bedömningsblanketten. Namnet ska förtydligas. Om proven har bedömts av flera lärare ska varje lärares andel antecknas, t.ex. ”examinanderna 1–45 bedömda av NN”.

3.4 Hur provprestationerna ska skickas in till nämnden

Hela skolans prestationer i provet i textkompetens skickas tillsammans med bedömningsblanketterna till studentexamensnämnden. Proven ordnas så att examinandena ligger i alfabetisk ordning i enlighet med namnen på bedömningsblanketten. Uppsatserna och bedömningsblanketterna packas i ett tillräckligt stort och hållbart kuvert som inte får limmas eller tejpas fast. På kuvertet antecknas skolans nummer och namn samt namnet på provet (t.ex. ”modersmålet, provet i textkompetens, skribenterna 1–30”). Om det behövs flera kuvert ska anteckning göras om hur många kuverten sammanlagt är. På det första kuvertet antecknas det totala antalet examinandere. Bedömningsblanketten ska läggas i det första kuvertet.

Provprestationerna ska skickas till nämnden preliminärt bedömda inom utsatt tid.

3.5 Studentexamensnämndens bedömning

Studentexamensnämnden förordnar årligen en första censor för provet i textkompetens för varje skola. En av nämnden utsedd censor får inte bedöma uppsatser från en skola som han eller hon har nära kontakt med genom undervisning, släktskap eller liknande orsaker. Nämnden ger också anvisningar om användningen av andra och tredje censor.

Om examinandena lämnar in fler än tre svar för bedömning anses provet utgöras av de tre svar vars poängsumma är lägst. Om examinandena lämnar in flera svar på samma fråga beaktas det svar som fått minst poäng.

I provet i textkompetens används alltid andra censor om den poängsumma censorerna ger för ett enskilt

svar skiljer sig med mer än två poäng från lärarens bedömning. I detta fall läser andra censor endast de svar som avviker med mer än två poäng från lärarens bedömning. Andra censor måste också användas om den totala poängsumman i textkompetensprovet förändras med mer än tre poäng. I detta fall läses alla tre svar. Andra censor kan vid behov användas även i andra fall.

Tredje censor måste användas då censorerna inte kan enas om poängtalet, då poängen för ett enskilt svar ändras med mer än tre poäng, den totala poängsumman för svaren med mer än sex poäng eller om svaret är mycket problematiskt.

Det slutliga poängtalet avgörs gemensamt av censorerna.

4 ESSÄPROVET

I essäprovet bedöms examinandens allmänbildning, förmåga att uttrycka sig i skrift, förmåga att klä sina tankar i ord och behärska kunskapsmässiga helheter.

Essäprovet omfattar sex timmar. Vid provet får examinanden ett häfte med uppgifterna och materialet. Häftet är i formatet A4 och omfattar högst 16 sidor. Materialet utgörs av faktatexter, skönlitterära texter och möjligen annat material såsom bilder, statistik eller tabeller.

I provet ges minst 12 uppgifter, av vilka examinanden väljer en. En del av uppgifterna är materialbaserade. Uppgiften kan bestå av bara en rubrik alternativt innehålla en mer omfattande beskrivning. Infallsvinkeln kan ges i uppgiften, men ofta kan examinanden själv välja perspektiv.

Ämnena för uppgifterna kan ansluta sig till kursinnehållet i ämnet modersmål och litteratur, men också mera allmänt till examinandens allmänbildning och livserfarenhet.

Texten ska ha en rubrik och examinanden ska ange numret på uppgiften framför den. Lagom längd är 4–5 sidor beroende på uppgiften och handstilen. Sidantalet är dock ingen absolut regel utan endast en rekommendation.

4.1 Bedömning av essäprovet

Det lägsta poängtalet som tillämpas i essäprovet är 0 och den högsta är 60. Bara poängtal på 0 eller 5 används. De motsvarar skolvitsorden på det sätt som framgår av översikten nedan.

Poängtal	Skolvitsord
0	4
5	4½
10	5
15	5½
20	6
25	6½
30	7
35	7½
40	8
45	8½
50	9
55	9½
60	10

Följande moment bedöms i essäprovet:

- kontakt med uppgiften
- innehåll
- disposition
- användning av källtexten
- språk och stil
- helhetsbild av den skriftliga förmågan.

I bedömningen av essäprovet ligger betoningen på kontakten med uppgiften, språket och stilen samt helhetsbilden av den skriftliga förmågan. I bedömningen av materialuppgifterna ligger betoningen dessutom på användningen av källtexten.

Bedömningskriterierna ingår i tabell 2 på sidorna 9–10.

Tabell 2. Bedömningskriterier för essäprovet

	Kontakt med uppgiften	Innehåll	Disposition	Användning av källtexten	Språk och stil	Helhetsbild av den skriftliga förmågan
0	Svarstexten motsvarar inte uppgiften. Texten tyder inte på att examinandena behärskar den förväntade textgenren.	Inget relevant innehåll.	Texten är odisponerad. Rubriken är vilseledande eller saknas.	Texten saknar anknytning till källtexten eller den är en kopia av källtexten.	Innehållet förmedlas inte. Texten visar inte på att allmänspråket behärskas och den innehåller allvarliga brott mot språkreglerna.	Texten visar inte att examinandena behärskar ämnet och större helheter eller har förmåga att klä sina tankar i ord.
10 (svag)	Svarstexten motsvarar bara delvis uppgiften. Texten visar vissa tecken på att examinandena behärskar den förväntade textgenren.	Perspektiv saknas i texten. Innehållet är knapphändigt, slumpartat eller motsägelsefullt. Texten innehåller uppenbara sakfel. Påståendena motiveras i många fall inte alls.	Texten utgör en löshelhet. Det förekommer problem i tankeföljden. Ordningföljden är ologisk och styckeindelningen faller samman. Det är svårt att se sambandet mellan rubrik och text.	Kontakten med källtexten är obetydlig. Källtexten är till stora delar feltolkad. Gränsen mellan källtexten och den egna texten är oklar. De hänvisningar som uppgiften kräver saknas, är slumpartade eller tekniskt felaktiga.	Det är svårt att förstå innehållet. Satsstrukturen och meningsbyggnaden uppvisar allvarliga brister. Texten visar inte på att de väsentliga normerna för allmänspråket behärskas. Ordförrådet är knappt och de stilistiska valen är misslyckade.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter dåligt och har dålig förmåga att klä sina tankar i ord.
20 (försvarlig)	Svarstexten motsvarar uppgiften relativt väl. Texten visar att examinandena behärskar den förväntade textgenren någorlunda.	Perspektivet är otydligt, snävt, splittrat eller svagt motiverat. Innehållet är knapphändigt eller svävar ut onödigt mycket. Temat behandlas ytligt, texten innehåller enstaka sakfel och påståenden motiveras inte alltid.	Texten utgör någonslags helhet. Primära och sekundära frågor går ibland in i varandra. Det kan förekomma problem med ordningföljden och styckeindelningen fungerar inte alltid. Rubriken motsvarar inte texten eller täcker inte den helt och hållet.	Texten har kontakt med källtexten, men den kan vara delvis missuppfattad och ensidigt eller inexakt använd. Dialogen med källtexten är mekanisk eller refererande. De hänvisningar som uppgiften kräver är bristfälliga.	Innehållet förmedlas någorlunda. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är bristfällig. Behärskningen av allmänspråkliga normer vacklar och det förekommer flera olika feltyper. Ordvalet är inte alltid träffande och stilen är trevande.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter någorlunda och har försvarlig förmåga att klä sina tankar i ord.
30 (nøjaktig)	Svarstexten motsvarar uppgiften. Texten visar att examinandena behärskar den förväntade textgenren nøjaktigt.	Perspektivet kan skönjas. Texten har tillräckligt innehåll och den håller sig huvudsakligen till ämnet. Påståendena motiveras i de flesta fall.	Texten utgör en helhet. Ordningföljden fungerar mestadels, men den kan vara mekanisk. Sambandet mellan styckena kan vara svagt. Inga större problem förekommer i ordningföljden mellan styckena. Rubriken är konventionell men fungerande.	Källtexten är huvudsakligen rätt tolkad och den används ändamålsenligt. Gränsen mellan källtexten och den egna texten kan urskiljas, men dialogen med källtexten är knapp eller ytlig. Hänvisningarna till källtexten är mestadels korrekta.	Innehållet förmedlas mestadels utan svårigheter. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är huvudsakligen riktig. De allmänspråkliga normerna behärskas relativt väl. Ordvalet är ändamålsenligt. Det kan förekomma stilistiska brister men uttrycksättet är tydligt.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter nøjaktigt och har nøjaktig förmåga att klä sina tankar i ord.

	Kontakt med uppgiften	Innehåll	Disposition	Användning av källtexten	Språk och stil	Helhetsbild av den skriftliga förmågan
40 (god)	Svarstexten motsvarar uppgiften väl och uppfyller väl de krav som textgenren ställer.	Perspektivet är tydligt och underbyggt. Innehållet är valt utifrån perspektivet och det visar på nödvändig sakkunskap. Alla påståenden motiveras.	Texten utgör en tydlig helhet. Strukturen följer grundprinciperna för textgenren. Ordningföljden och styckeindelningen fungerar mestadels. Styckena binds ihop på ett fungerande sätt. Rubriken är fungerande.	Källtexten är rätt tolkad och den används ändamålsenligt. Tyngdpunkten ligger på det väsentliga. Gränsen mellan källtexten och den egna texten är tydlig. Dialogen med källtexten är lyckad. Hänvisningarna till källtexten fungerar väl.	Innehållet förmedlas. Satsstrukturen och meningsbyggnaden samt de allmänspråkliga normerna behärskas huvudsakligen. Ordvalet och stilen är ändamålsenliga med tanke på textens syfte.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter bra och har god förmåga att klä sina tankar i ord.
50 (mycket god)	Svarstexten motsvarar uppgiften väl och uppfyller väl de krav som textgenren ställer.	Perspektivet är tydligt, underbyggt och välavvägt. Innehållet bildar en rik, träffande och välavvägd text. Alla påståenden motiveras trovärdigt.	Hela texten har en välavvägd och logisk struktur som är typisk för sin genre. Ordningföljden och styckeindelningen fungerar. Styckena binds ihop smidigt. Rubriken är träffande.	Källtextens syfte, genre och innehåll har tolkats väl. Källtexten har använts så att dess innehåll har avvägts och vidareutvecklats. Hänvisningarna till källtexten är ändamålsenliga.	Innehållet förmedlas väl. Satsstrukturen och meningsbyggnaden är naturlig. De allmänspråkliga normerna behärskas, även om lindrigare språkfel kan förekomma. Ordförrådet är nyanserat. Stilen är sammanhållet, övertygande och anpassad till textgenren.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter mycket bra och har mycket god förmåga att klä sina tankar i ord.
60 (utmärkt)	Svarstexten motsvarar uppgiften synnerligen väl och uppfyller synnerligen väl de krav som textgenren ställer.	Perspektivet är insiktsfullt och personligt. Valet av innehåll tyder på sakkunskap och självständigt tänkande. Alla påståenden motiveras övertygande.	Hela texten har en välavvägd och logisk struktur och den tyder på god kännedom om textgenrer och kan visa t.ex. på förmåga att experimentera med konventioner. Texten har en bra rytm. Ordningföljden och styckeindelningen är naturliga. Styckena binds ihop skickligt. Rubriken är träffande till stil och innehåll.	Källtextens syfte, genre och innehåll har tolkats utmärkt. Förhållandet till källtexten är kritiskt och insiktsfullt. Hänvisningarna till källtexten är naturliga och smidiga.	Innehållet förmedlas utmärkt. Satsstrukturen och meningsbyggnaden tillämpas skickligt och varierat. De allmänspråkliga normerna behärskas klanderfritt, även om enstaka lapsusar kan förekomma. Ordförrådet är rikt. Stilen är effektiv och lyckad.	Texten visar att examinandena behärskar ämnet och helheter utmärkt och har utmärkt förmåga att klä sina tankar i ord.

4.2 Lärarens bedömning

Läraren ska bedöma provet utifrån kriterierna i tabell 2. Fel och svagheter ska markeras genom understrykning och vid behov genom korta anteckningar i marginalen. Poängtalet antecknas efter provprestationen. Alla anteckningar ska göras tydligt med rödpenna.

4.3 Anteckningar som ska göras på bedömningsblanketten

Gymnasiet ska ladda ned bedömningsblanketten för essäprovet från nämndens examenstjänst. På blanketten ska läraren anteckna poängantalet för prestationen i fältet i kolumnen för respektive uppgift. Om det inte finns någon inlämnad provprestation antecknas ett K (= keskeyttänyt, abrutit) i kolumnen Avbrutit.

Läraren ska bestyrka sin bedömning genom underskrift och datering i bilagan till bedömningsblanketten. Namnet ska förtydligas. Om proven har bedömts av flera lärare ska varje lärares andel antecknas, t.ex. ”examinanderna 1–45 bedömda av NN”.

4.4 Hur provprestationerna ska skickas in till nämnden

Hela skolans essäprov och bedömningsblanketter skickas samtidigt till studentexamensnämnden. Provpresentationerna ordnas så att examinanderna ligger i alfabetisk ordning i enlighet med namnen på bedömningsblanketten. Provpresentationerna och bedömningsblanketterna packas i ett tillräckligt stort och hållbart kuvert som inte får limmas eller tejpas fast. På varje kuvert antecknas skolans nummer och namn samt innehållet i kuvertet (t.ex. ”essäprovet i modersmål, examinanderna 1–30”). Om det behövs flera kuvert ska anteckning göras om hur många kuverten sammanlagt är. På det första kuvertet antecknas det totala antalet skribenter. Bedömningsblanketten ska läggas i det första kuvertet.

Provpresentationerna sänds preliminärt bedömda till nämnden inom en vecka efter att essäprovet skrivits. Om en lärare har minst 41 examinander att bedöma sänds provprestationerna till nämnden senast inom två veckor efter provdagen.

4.5 Studentexamensnämndens bedömning

Studentexamensnämnden förordnar en första censor i modersmålet för varje skola och skilt för varje provomgång. Provet i textkompetens och essäprovet bedöms av olika censorer. En av nämnden utsedd

censor får inte bedöma skolor som han eller hon har nära kontakt med genom undervisning, släktskap eller liknande orsaker. Dessutom ger nämnden anvisningar om användningen av andra och tredje censor.

I essäprovet används alltid andra censor då det poängtal läraren givit förändras med mer än 10 poäng. Andra censor kan vid behov även användas i andra fall. Tredje censor ska användas då censorerna inte kan enas om poängen, om censorerna ändrar lärarens bedömning med mer än 20 poäng eller om provprestationen är mycket problematisk.

Det slutliga poängtalet avgörs gemensamt av censorerna.

5 HUR VITSORDET FÖR MODERSMÅLSPROVET FASTSTÄLLS

Varje examinand får ett poängtal för sin provprestation i modersmålet. Poängtalet för provet i textkompetens multipliceras med tre och resultatet adderas till poängtalet för essäprovet. Det högsta möjliga poängtalet i textkompetensprovet är 54 poäng och i essäprovet 60 poäng. Det maximala poängtalet i provet i modersmålet är således 114 poäng.

Det slutliga vitsordet ges utgående från andelen examinander som placerat sig inom de olika poängtalerna och vitsordsgränserna dras vid vissa poängtal. Poänggränserna slås fast av nämnden särskilt för varje provomgång.

6 KOMPENSATION

Om en examinand blivit underkänd i endast ett obligatoriskt examensämne, kan studentexamensnämnden ändå på basis av de övriga proven förklara examinanden godkänd, om han eller hon inte själv motsätter sig detta. Kompensationsmöjligheterna beror både på poängsumman i det underkända provet och på vitsorden i de övriga proven.

7 SJUKDOM ELLER INVALIDITET

Om en examinand lider av en sjukdom eller har ett funktionshinder, ska gymnasiet följa den föreskrift som nämnden utfärdat om sjuka och funktionshindrade examinander samt om förordnanden för examinander. Läkarintyg och förordnanden sänds till nämnden efter examen. Till provprestationerna

ska inga intyg eller kopior av intyg fogas.

Läraren och censorerna bedömer prestationen utan att beakta läkarintyg eller andra intyg. Intygen behandlas i nämnden efter det att examensresultaten blivit färdiga.

8 LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER

Om en examinand lider av läs- och skrivsvårigheter, ska studentexamensnämndens föreskrift för elever med läs- och skrivsvårigheter följas. Till provprestationen ska inte fogas någon kopia av det intyg över läs- och skrivsvårigheter som sänds till nämnden, inte heller ska någon anteckning göras i provpapperet.

Lärarna och nämndens censorer ska bedöma prestationerna utan att ta hänsyn till läs- och skrivsvårigheterna. Intygen över läs- och skrivsvårigheter behandlas i nämnden efter det att examensresultaten blivit färdiga.

9 EXAMINANDER MED FRÄMMANDE SPRÅK SOM MODERSMÅL

Om examinandens modersmål är något annat än det på vilket han eller hon avlägger sin studentexamen eller på vilket examinanden skriver sitt modersmålsprov ska nämndens föreskrift för examinander med främmande språk som modersmål följas. Studentexamensnämnden kan dessutom beakta andra tungt vägande skäl, t.ex. en långvarig skolgång utomlands. Även sådana examinander som är födda döva eller som i sin tidiga barndom blivit döva kan anses ha ett främmande modersmål.

Lärarna och nämndens censorer bedömer provprestationerna utan att ta hänsyn till det främmande modersmålet. Intyg över främmande modersmål behandlas i nämnden efter det att examensresultaten blivit färdiga.

STUDENTEXAMENSÄMNDEN

2016